

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. III. Objectum formale quod, seu terminativum fidei, est Deus sub
ratione Deitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

actum fidei? Pro responsione. Nota: cognitionem non dici complexam, eò quod cognoscatur suum objectum, ut plura, aut quia concipiatur in eo pluralitatem: nam Angelus cognoscit incomplexè ea, quæ à parte rei sunt plura; & nos per conceptum incomplexum concipimus plura, ut plura, ut quando concipimus pluralitatem per unicum conceptum. Neque etiam complexio mentalis consistit in pluralitate conceptuum, sicut complexio vocalis in pluralitate vocum: quippè iudicium mentale, quod fit per compositionem, aut divisionem, habet potissimam complexionem, & tamen est simplex qualitas terminata ad subiectum, & prædicatum, iuxta communem sententiam. Et consimiliter voluntas unico actu vult, Petrum v.g. esse album. Sive ergo objectum conceptus explicatur per unam vocem, sive per plures, perinde est ad complexionem, vel non complexionem conceptus. Nam si daretur una vox, significans hanc propositionem: *Petrus est albus*, conceptus correspondens foret complexus: & e contra. Angelus cognoscit unionem materiæ cum forma per simplicem conceptum, estò nos ista plura exprimamus per multas voces.

Breviter ergo, quod attinet ad quæstionem sup. propositam. fides in nobis ex parte cognitionis ordinariè est complexa, quia est iudicium, sive secunda mentis operatio, quæ sit affirmatio, vel negatio unius de alio, consequenter compositio, vel divisio; atque adeò repræsentat complexè objecta non explicando ex parte subiecti id, quod explicat ex parte prædicati, & proinde se habendo, ac quando per diversas voces successivè profertur propositio vocalis. Advertit autem Eminen. sup. n. 42. in iudicio mentali, quod fit per compositionem, vel divisionem, præter extrema, hoc est, subiectum & prædicatum, obijci etiam ex parte objecti identitatem inter utrumque extremum, imò hæc sola identitas, in rigore loquendo, est, quæ affirmatur, vel negatur: nam extrema non affirmantur simpliciter, aut negantur, sed identitas inter illa, cui identitati per affirmationem consentit intellectus, per dissensum verò eam fugit & negat, ita ut objectum affirmatum, & negatum directè idem sit in assensu, & dissensu; ipsaque affirmatio, vel negatio non sit aliud ex parte objecti, sed ex parte intellectus, qui vel consentit affirmando, vel dissentit negando idem omnino objectum propositum. Hæc ille. Apud quem plura de hac materia reperies, quæ pertinet ad contentus dixisse, semper aut saltem ordinariè & regulariter in fide nostra (quidquid sit de fide Angelorum) inveniri complexionem mentalem, quatenus fit per compositionem, aut divisionem. Quia nimirum objecta credenda ordinariè accipiuntur per propositiones vocales, constantes ex subiecto & prædicato; quare generant species similes subiecti & prædicati, aptas ad generandas apprehensiones distinctas de extremis, & ad quas sequatur assensus complexus, componens prædicatum cum subiecto, aut dividens

prædicatum à subiecto. Atque hæc satis de complexione mentali objecti materialis fidei.

Revertor ad Conclus. nostram, & dico rursum, omnia objecta purè materialia fidei æquè immediatè credi per se loquendo, id est, nullum esse ordinem necessariæ dependentiæ ad invicem, sed singula posse seorsum ab aliis credi, sicut singula potuerunt seorsum ab aliis revelari. Intellige seorsum ab illis objectis, quæ in hac veritate particulari non includuntur, nec essentialiter præsupponuntur: v.g. non possum credere Spiritum sanctum à Patre, & Filio procedere, nisi credam tres Personas in Deo, & similiter, non possum credere Deum Remuneratorem, nisi credam ipsum esse, & similia multa possent adferri. Hæc tamen non obstant, quin omnia æquè immediatè credantur, cum unicuique objecto sua revelatio immediatè applicetur, & propter illam credatur, nullà alià revelatione medià. Aliud ergo est, hoc objectum prius debere credi, quàm istud; aliud verò, hoc objectum esse medium inter istud objectum, ejusque fidem, quod tamen videtur requiri, ut unum magis immediatè credatur, quàm alterum. Dixi signanter: *Omnia objecta purè materialia*, quia sunt duo objecta materialia, quæ simul sunt formalia, aut quasi formalia, scilicet auctoritas Dei, & revelatio divina, quæ, secundum aliquos, primò credenda sunt ex intrinseca ratione fidei, ac proinde priora aliis, etiam in ratione credibilis; quod an verum sit, patebit ex dicendis de formali objecto fidei.

CONCLUSIO III.

Objectum formale quod, seu terminativum fidei est Deus sub ratione Deitatis.

Probatio: quia, ut diximus Conclus. præcedenti ex Smising objectum formale quod est illa ratio, secundum quam materiale objectum, primò terminat scientiam: sed Deitas est illa ratio, secundum quam Deus primò terminat fidem; ergo Deitas est objectum formale quod. Minor, quæ sola habet difficultatem, probatur, quia Deitas est, quæ continet, saltem virtualiter, omnes veritates fidei, vel ut principium ad intra, vel ut ad extra, aut ut finis ultimus: ergo per Deitatem, ut per rationem formalem Deus, qui est objectum materiale primarium, substat omnibus de ipso creditis; ipsa verò Deitas non creditur de alio objecto anteriori, utpote radix omnium proprietatum & attributorum Dei. Itaque de Deo sub ratione Deitatis prædicantur omnia, quorum notitiam ultimò intendit dare fides, etiam ipsa assequibilitas. Notitia ergo illius, quod Tobias v.g. habuerit canem, & simillium non intenditur propter se à fide, sed ut melius cognoscamus Deum, vel secundum se, vel ut assequibilis à nobis. Ideò licet

K k 3

notitia

32. Omnia objecta fidei æquè immediatè creduntur.

Singula possunt seorsum ab aliis revelari & credi.

Aliquando unum objectum prius debet credi, quàm aliud.

33. Deitas est objectum formale quod fidei.

Deus continet saltem virtualiter omnes veritates fidei.

notitia illa canis Tobiae per se non conducat, ad bonitatem Dei, vel viam salutis cognoscendam; conducat tamen quasi integraliter ut pars historiae gravissimè commendantis Dei bonitatem erga Tobiam, cuius aliqua lætitiæ pars fuit adventus canis, præcedentis filium suum, & gessantis. Quis jam non videt, Christum nequam esse objectum formale terminativum? Etenim de Christo non creditur, quod sit Trinus, quod sit Pater, quod sit Spiritus sanctus &c. quæ omnia creduntur de Deo sub ratione Deitatis.

Non item
Christus est
objectum
fidei.

34.
Fides in
Christum
est præci-
pium me-
dium salu-
tis.

Deus sub
ratione Dei-
tatis est
Salvator
& Glorifi-
cator.

Deitas est
radix om-
nium pro-
prietatum
Dei.

Fides ex
ordinatione
Dei respicit
ea, quæ du-
cunt ad sa-
lutem.

35.
Actus me-
ritorius
non est ob-

Cur ergo, inquis, scriptura præcipue nobis commendat fidem in Christum? Resp. quia præcipuum est medium conducat ad salutem. Et si inferas: ergo Deus sub ratione Salvatoris, aut Glorificatoris est primum objectum attributionis, seu objectum formale quod; cum omnia, quæ revelantur per fidem, ordinantur ad hominum salutem seu gloriam, juxta illud Joan. 20. v. 31. *Hæc autem scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei: & ut credentes vitam habeatis in nomine ejus.* Resp. neg. Consequenter ratio Salvatoris, & Glorificatoris creditur de Deo sub ratione Deitatis, & non contra. Quod vel inde patet: quoniam & gloria, & salus nostra ordinantur ad gloriam ipsius Dei, & manifestationem naturæ ipsius, dicente Scriptur. Prover. 16. v. 4. *Univerſa propter semetipsum operatus est Dominus.* Sicuti charitas ordinatur ad salutem nostram, & tamen objectum ejus est Deus secundum se, & secundum absolutam bonitatem, quam habet in se. Sic ergo licet finis extrinsecus fidei sit beatitudo æterna; equidem secundum se, & ex natura sua intendit notitiam Dei sub ratione Deitatis, quæ, sicut diximus, est radix omnium proprietatum, & attributorum Dei. Et verò visio beatifica nonne pro objecto primo terminativo habet Deum, quæ talem? quidni ergo & fides, quæ hic supplet visionem patriæ? Noli dubitare. Nihilominus dic, & intus dic, quia sic est, ut dicis: fides saluberrima agit de his rebus, quæ docent ad beatitudinem, non quidem primario, & ex natura sua; sed ex ordinatione extrinseca Dei, qui sicut contingenter ordinavit hominem ad salutem, ita ut potuisset non ordinare, sic indidem contingenter tribuit homini per fidem cognoscere media conducentia ad salutem: quæ fides non fuisset necessaria, si hominem non ordinasset ad salutem. Quomodo igitur hæc media forent objectum fidei primum, & ex natura rei, cum fides etiam in pura natura fuisset necessaria? Fides, inquam, Dei ut Auctoris naturæ, ergo Dei sub ratione Deitatis; nam ut sic Auctor est naturæ; creavit quippe Angelum, & hominem, cælum, & terram, & quidquid cœli & terræ ambitu continetur, ut cognoscatur Deus, qui omnia, quæcumque voluit, fecit.

Ex his confestim intelligitur; actum meritorium non esse objectum primum attributionis; quippe meritum ordinatur ad gloriam; gloria, ut dictum est, ad ipsum Deum. Si ergo

Deus, ut Glorificator non est objectum terminativum, minus erit, ut Remunerator meritorum. Sed contra, dicit aliquis Concil. Trident. Sess. 6. c. 6. docet necessarium esse ad justificandum credere in primum a Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. Resp. Concil. præmittere hæc verba: *Disponuntur autem ad ipsam justificationem concipientes, libere moventur in Deum, credentes, ut ra esse, quæ divinitus revelata atque promissa sunt, atque illud in primis &c.* ut sup. Primum ergo motus est in Deum. Unde in progressu probationis cessante fidei, adducit verba Apost. Heb. 11. v. 6. *Accedentes ad Deum oportet credere quia est.* Alii ergo verbis, quæ obijciuntur, solum explicat, qualiter illa fides Dei applicanda sit ad persistentiam concipiendam. Unde nec ab illa fide excluditur Deus, sed tribuitur ipsi aliquod prædicatum secundarium, quod in ordine ad redemptionem seu remissionem peccatorum, meritis Christi. Et fides in Christum, puta, quia excludat fidem in Deum? Audi quid dicat Christus ipse Joan. 14. v. 1. *Creditis in Deum, & in me credite. Consequens est enim* (inquit August. tract. 67. in Joan. ad illa verba) *ut, si in Deum creditis, & in me credere debeatis, quoniam esset consequens, si Christus non esset Deus.* Ergo fides in Christum non excludit fidem in Deum, sed potius eam præponit ut fundamentum omnium credendorum, etiam redemptionis seu remissionis peccatorum; solus quippe Deus est, qui peccata remittit; & ipse vindex ac ultor est peccatorum: ac per hoc patet, quæ ratione etiam peccata reducantur in Deum.

Restat hic aliqua difficultas ex Scoto, qui qu. 3. Prolog. qu. 2. later. §. *Nunc autem videndum est num. 13. ait, Quod nullum subiectum virtualiter continet veritates, nisi necessarias de ipso, quæ ad contingentes de ipso aequaliter se habent ex se, & ad oppositas.* Sed multæ veritates fidei etiam de Deo sunt contingentes, ut quod sit Salvator, Glorificator &c. Ergo eas non continet Deus virtualiter, ergo non est objectum primum terminativum. Resp. Scotum velle tantum, quod nullum subiectum ex se continet virtualiter veritates, nisi necessarias de ipso, ut patet ex hisce verbis: *Quia ad contingentes &c.* Interim essentia divina continet virtualiter veritates contingentes, id est repræsentat illas, suppositâ determinatione voluntatis divine, decernentis alteram partem contingentis, ut latè docuimus in tract. de intell. Dei Disput. 1. Sect. 5. Quamvis ergo voluntas sit causa intermediaria operationum Dei ad extra; equidem sicut ipsa voluntas virtualiter continetur in essentia divina, ita quoque actus illius, qui virtualiter continentur in ipsa, non quidem determinati, sed indeterminati, quod sufficit ad nostrum intentum, ut Deitas sit ratio formalis, per quam Deus substat omnibus, tam necessariis, quam contingentibus de ipso creditis.

Sed hinc nondum finis. Scotus (inquitur Ad-
vertarij sup. §. Ad primam questionem, scribit
in hac verba: Theologia nostra est habitus, non ha-
bens evidentiam ex objecto, etiam illa, quæ est in no-
bis de Theologicis necessariis, non magis, ut in nobis,
habens evidentiam ex objecto cognito, quam illa, quæ
est de contingentibus: ergo Theologia nostra, ut nostra
est, non oportet dari objectum primum, nisi primum
notum, de quo noto immediate cognoscantur prima
veritates. Illud primum notum est ens infinitum;
quia ipse est conceptus perfectissimus, quem possumus
habere de illo, quod est in se primum subiectum. Er-
go, secundum Doct. Subt. Deus non sub ratio-
ne Deitatis, sed sub ratione infinitatis est ob-
jectum formale terminativum Theologiæ &
fidei. Resp. neg. Conseq. nam Scotus hic non
dicit simpliciter, Deum sub ratione entis infi-
niti esse primum nostræ Theologiæ subiectum;
sed addit primum notum, & vult esse primum
(id est, perfectissimum, ut se exponit) concep-
tum objectivum, sub quo nos concipimus pri-
mum subiectum Theologicum, puta Deitatem,
quam esse primum objectum terminativum
eius Theologiæ ibidem expressè sub-
dit, dicens: Quia Theologia nostra de necessariis est
de eisdem, de quibus est Theologia in se; ideo sibi
assignatur subiectum primum. quoad hoc, quod est
veritates continere in se: & hoc idem est subiectum
Theologiæ nostræ, quod est primum subiectum Theo-
logiæ in se: sed quia illud non est nobis evidens, ideo
non continet istas, ut nobis notum, immo non est
nobis notum. Si arguas: ergo non est primum ob-
jectum nostri habitus: Resp. verum est, non est primum
subiectum dans evidentiam: sed subiectum primum,
continens omnes veritates, natum dare evidentiam,
si ipsum cognoscatur. Huculque Scotus.

Herculè sententiam, quæ asserit, Deum sub
ratione entis infiniti esse primum Theologiæ
subiectum, ead. q. §. Ex his dictis, expressè
rejecit Scot. Nam n. 9. in fine sic ait: Posset poni
aliqua scientia de Deo, sub ratione respectus ad ex-
tra, ut aliqui ponunt, sub ratione Reparatoris, vel
Governatoris, vel Capitis Ecclesiæ. Vel posset poni de
Deo, sub aliqua ratione attributali, quæ est quasi
passiva, sicut aliqui ponunt de Deo hanc scientiam esse
sub ratione boni. Vel posset poni de Deo sub ratione
communis & universali, ut entis, vel entis infiniti,
vel necesse esse, vel alicujus talis. Sed nunquid
aliqua ex his positionibus placet Scoto? Clarum
est, quod non: nam immediate subdit: Contra
omnes istas positiones arguitur; & primò arguitur
contra istam de ratione communi, &c. Hinc n. 11.
in fine inquit: Concedo igitur quartum membrum,
scilicet quod Theologia est de Deo sub ratione, quæ
est hæc essentia: sicut perfectissima scientia esset de
homine, si esset secundum quod homo, non autem sub
aliqua ratione universali, vel accidentali. Quomo-
dò posset evidentiùs nostrâ Conclusionem ap-
probare? Adhuc dubitas de ejus veritate? Planè,
reponit quispiam: nam quomodo ratio nobis
ignota potest esse primum subiectum nostræ
fidei terminativum? An potest aliquid termi-
nare actum scientiæ, quod per illam scientiam
non est notum? Resp. Smifing sup. num. 58.

dupliciter posse nobis aliquid esse notum, *Quæ nobis
sat nota est
in ratione
objecti.*
nempe, vel ut est in se, vel ut subest alicui mo-
do absoluto, vel proprietati, vel habitudini ad
effectum, seu aliud signum, & quamlibet har-
um cognoscibilitatum sufficere, ut quidpiam
sit primum subiectum scientiæ.

Et patet primò in scientiis naturaliter inven-
tis, quæ pro subiecto primo habere censentur
aliquam substantiam creatam, puta hominem
vel animam, &c. nam pro statu isto non cog-
nosceimus quidditative ullam substantiam, sed
eam per negationem inhærentiæ, vel relatio-
nem aptitudinalem substandi, vel per aliquam
proprietaem, aut effectum, aliudve signum
describimus, dicente Scoto q. 1. Prologi §. Ad
primum n. 11. Non cognoscitur anima à nobis, nec
natura nostra pro statu isto, nisi sub ratione aliqua
generali, abstractibili à sensibilibus. Secundò: quia
nec infinitatem Dei, nec necessitatem essendi,
aliumve modum intrinsecum ei proprium, vel
aliquid ejus attributum concipimus sub pro-
pria ratione, ut in ipso est, sed infinitatem v.g.
per negationem finis seu limitis, necessitatem
essendi per negationem potentie ad non esse,
sapientiam, vel aliud ejus attributum sub com-
muni ratione abstracta à creaturis, addendo
negationem sapientiæ limitatæ, ut explicat Sco-
tus de infinitate. Quodl. 5. n. 4. circa finem,
ibi: Intrinsecus modus cujuslibet infiniti intensivè
est ipsa infinitas, quæ intrinsecè dicitur, ipsam esse,
cui nihil deest, & quod excedit omne finem ultra
omnem proportionem determinabilem. Et de aliis
Dei rationibus 1. Dist. 3. q. 2. n. 18. ait: Quindò
dico, quod ista, quæ cognoscuntur de Deo, cognoscun-
tur per species creaturarum. Atque alibi loquitur
similiter.

Sequeretur ergo (inquit Smif. sup.) si Deus, *40.
Smifing.*
sub aliqua ratione propria à nobis conceptibi-
li, ut in ipso est, deberet esse primum nostræ
Theologiæ subiectum, Deum sub nulla ratione
propria posse objectum nostræ Theologiæ es-
se, & ideo nullam esse Theologiam nostram,
ut quæ crearet omni objecto divino & proprio.
Quare ad primum nostræ Theologiæ subie-
ctum sufficit, nos illud aliquo modo concipere
esse, & tale esse sub aliqua alia ratione posi-
tiva, vel negatione explicata: & ita concipimus
Deitatem sub ratione entis infiniti, necesse esse,
primi, causæ universalis. Sicut in scientia de
homine quidditatem hominis concipimus sub
habitudine ad actum sentiendi, & intelligendi,
& sub ratione corporis sic organizati &c. & in
Physica totali concipimus substantiam natura-
lem per habitudinem ad motum, ad locum,
tempus &c. Multò magis similis conceptus Dei-
tatis sufficeret in hac sublimi de Deo scientia, ut
Deitas primum ejus subiectum constitui queat.
Hactenus Theod.

Infero ego: ergo multò magis similis con-
ceptus Deitatis sufficeret in hac sublimi de Deo
fide, ut Deitas primum ejus subiectum con-
stitui queat: nam secundum Scotum idem est
objectum fidei, & Theologiæ, q. 3. Prolog.
q. 2. laterali num. 8, ibi: secundum B. August. 14.

39.
Vbi objecta
scientiarum
naturalium
non sunt in
se nobis no-
ta.

Neque ipsa
infinitas, aut
attributa a-
lia Dei.

Scotus.

40.
Smifing.

Deitas, ut à
nobis con-
cepta, est ob-
jectum no-
stræ Theolo-
giæ & fidei.

41.

Scotus.

de Trinit. c. 1. & 4. Ista scientia (intelligit Theologiam) est de illis, quibus fides gignitur, defenditur, & roboratur: ergo est de illo eodem subiecto, quod est primum subiectum fidei: sed fides est de veritate prima. Intellige (inquit Smiling sup. num. 53.) essentiali (ut contra attributalem distinguitur) hanc enim essentiali veritatem vult Scotus probare esse primum Theologiæ subiectum; Ergo essentia divina est primum Theologiæ subiectum. Sic ille. Subiectum, inquam, primum, tum motivum, tum terminativum Theologiæ secundum se, & Theologiæ Dei, ac Beatorum; et verò Theologiæ nostræ, uti & fidei non nisi terminativum, seu formale quodd. Si autem à me quaeritur: quod ergo obiectum formale quo, seu motivum fidei: jam edissero, erique

Fides est de veritate prima essentiali. Smiling.

CONCLUSIO IV.

Obiectum formale motivum fidei est veracitas divina, eaque sola, ita ut revelatio solum sit conditio ad movendum prærequisita.

42. De motivo fidei, variis de solo nomine litigant.

DE obiecto formali motivo fidei variis variè ratiocinantur, & multas chartas suo aramento denigrant, meo sanè iudicio, salvo meliori, cum parvo, imò vix ullo fructu; nam de re ipsa constat, neminem credere fidei divinam aliquod obiectum, nisi à Deo, qui est summa veritas seu veracitas, fuerit revelatum. Porro scire, quid ex his sit formale motivum, an Deitas, an veracitas, aut certe ipsa revelatio, quæ utilitas? Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui autem non crediderit, condemnabitur. Fides ergo necessaria ad salutem; scire autem, quid sit obiectum formale motivum, hoc, vel illud, impertinens est ad salutem: & ideo parum curandum. Ne tamen hanc quaestionem, quæ à multis diffusè tractatur, omnino præterirem, institui præsentem Conclusionem, quam sub brevitate transcurram.

43. Fides nostra non innititur evidenti cognitioni Dei.

Sed veracitas aiti Dei, ut motivum.

In primis; fides nostra non innititur evidenti cognitioni Dei, sive ut in se est, sive ut ex creaturis quodammodo à nobis cognoscitur, sed ejus testimonio; porro testimonii auctoritas resolvitur in veracitatem testis, ita ut tanta sit auctoritas testimonii, quanta est veracitas testis: veracitas Dei est ratio motiva fidei; & quia ipsa summa est, ideo testimonium Dei meretur summum seu firmissimum assensum; & fides divina ab eo accipit suam infallibilitatem, per quam distinguitur à fide humana. Igitur Dei veracitas habet se ut immediatam causam formalem extrinsecam, ob quam quis credit fidei divinæ: nam interroganti, quare hoc firmissimè & infallibiliter credam, benè Respondeo, quia Deus mihi hoc reve-

lans nec potest falli, nec fallere, utpote summè verax, qualis non esset, si vel fallere posset, vel falli. Nemo (inquit Scotus 3. Dist. 23. q. 1. un. 5. Ad quaestionem, num. 15.) potest per se assentiri dictis ejus, quem novit posse falli. & Smiling. Ex quo igitur ita est, oportet ponere fidem infusam propriis firmissimum assensum, ut respiciat Deum pro obiecto primo. Intellige Deum, quæ summè verax, id est, quæ nequit falli, aut fallere. Itaque veracitas in hac Conclusione accipitur pro summa seu prima veritate non essentiali, seu in essendo, sed attributali, seu in revelando & testando.

Sed dicit aliquis: veritas in revelando & testando ultimò resolvitur in veritatem essentiali, id est, ipsam Deitatem: ergo, veritas & non illa est motivum fidei. Antecedens probatur: quia interroganti, quare Deus sit summè verax in revelando & testando, & quare respondetur: quia est Deus; nam omnia attributa divina possunt suo modo ad essentiali, & radicanur in ea. Responso. Profluunt omnino & radicanur; & ideo veracitas resolvitur in Deitatem, ut in radicem ascendi; sed de tali resolutione hic non quaeritur. De qua ergo. De resolutione in primum radicem cognoscendi quoad nos, & talis re-dix non est Deitas: quia nos (inquit Smiling sup. num. 66.) vel à posteriori primum, vel per revelationem, & fidem scimus Deum esse prædictum veracitatem, & aliis perfectionibus, & sic ex parte Dei prima ratio cognoscendi aliquid de ipso quoad nos non est Deitas. Sic ille. Resolutio ergo veracitatis in Deitatem non spectat ad resolutionem fidei; sed ad resolutionem metaphysicam; simili modo, ac si quis interrogaretur, quare videret hoc vel illud obiectum, responderet adæquatè, quia est coloratum. Si ulterius quaeratur, quare sit coloratum, jam responso hujus non spectat ad scientiam, quare videtur, quæ est de anima; sed ad scientiam de generatione, vel ad meteoræ; nam oportet respondere, quia compositur ex talibus qualitatibus primis, puta ex calore, & siccitate, vel ex frigidityte, & humiditate, &c. ex quibus resultat hic vel ille color. Ita testis noster Dei Castillo Disput. 1. de Fide q. 3. num. 52.

Sed instas: Non assentimur alicui obiecto nisi vel immediatè ex connexionione terminorum, vel mediatè propter aliud; cum ergo ex ipso terminis non appareat, Deum esse summè veracem; quia nimirum Deitas est causa à parte rei, quare illa connexio sit, oportet illi alle-tiri propter aliud, scilicet Deitatem. Neque exemplum adductum de visu est ad rem; quædoquidem visus tendat immediatè in colore, ac per hoc, licet color habeat aliam causam sui, non oportet eam attingi à potentia visiva. Resp. hoc argumentum nihil aliud probat, quàm quod sup. dictum fuit, scilicet summum Dei